

"טוביה בארי" / הארץ / 6.11.65 / תע' יחיד / גלריה "דוגית" / תל-אביב

בציוריו של טוביה בארי, יש מעין קוסמולוגיה פרטית. קוסמולוגיה זו מתבטאת בשני רבדים שונים: תפיסה ועיצוב מונומנטאליים בפורמאט מיניאטורי מחד גיסא, ופיתוח מעין "גניאולוגיה של הצורה" מאידך גיסא.

ציוריו של טוביה בארי הם מיניאטורות במובן המעולה של המושג; אין זה רק גודל הפורמאט, אלא כל דרך העיבוד: ההקפדה הכמעט מצועצעת על הפרטים הקטנים, ריבוי ועושר המרכיבים השונים, והצבעוניות העשירה, הניכרת אפילו בתדפיסי השחור-לבן. אם נוסיף לכל אלה גם את טכניקת התדפיס המלוטשת, הרי שיתקבל מושג כללי מאמצעי עיצובו. בהקשר זה יש להזכיר שמיניאטורות מסוג זה מחייבות מרחק הסתכלות שאינו גמיש ביותר - אין להתבונן בציורים אלה מרחוק מדי, ויש גם להיזהר מהנטייה להתקרב אליהם יותר מדי.

האספקט השני הוא המבנה הצורני של ציורים אלה. כאמור, יש בציוריו של בארי מעין גניאולוגיה של הצורה - מיתוס היווצרות של צורה הבוקעת מלמטה, עוברת דרך קרומים, מערימה הרים ומשמשת מעין ציר מרכזי למתחים בשטחים הסמוכים, ופורצת, בסופו של דבר, למרחב, לחלל. תוך כדי התפתחות זו, יוצר טוביה בארי מרכזים, המהווים מעין צמתות אירועים שהן אתנחתא וצבירת אנרגיה לצורך תנועה הלאה, בעת ובעונה אחת. בצדק מעיר יונה פשר, בהקדמתו לקטלוג התערוכה, שציורו של טוביה בארי הוא סוג מיוחד של סוריאליזם שחלק מאפיונו מתבטא בנטייה להדגיש את היחסים ההרמוניים (הן הצורניים והן הצבעוניים). לנטייה זו יש גם אספקט נוסף: היא יכולה להתפרש גם כנטייה חזקה מאוד לאסתטיזציה. ייתכן מאוד שדווקא הפירוש השני (שאינו סותר, כמובן, את הראשון) תופס כאן יותר: מונומנטאליות - וכזאת ישנה בביורו בדרך גילומו של בארי - בציורף תפיסה קוסמית עם גוון סוריאליסטי, יוצרים בדרך כלל חוויות הקשורות בנשגב ובנורא הוד; תחושות כאלה, אם כי אינן חסרות לגמרי בציוריו של בארי, אינן תופסות את מקום הבכורה ובמקומן ניכר יותר הכיוון הלירי; גוון זה מחזק את הדעה שההרמוניה המושגת על ידי בארי מרככת את תחושת הנשגב על ידי העדפת האסתטי, המקושט והרך יותר. מבלי לנסות ולהעריך מה משתי האפשרויות עדיף, אפשר לסכם ולומר שזוהי ללא ספק תערוכה שיש לראותה.